

**Rekabet Kurumu Başkanlığından,
REKABET KURULU KARARI**

Dosya Sayısı : 2009-3-263 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-13/146-62
Karar Tarihi : 4.2.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ (İkinci Başkan), Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER: Meltem BAĞIŞ AKKAYA, Erdem AKTEKİN

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

20 **D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN:**

Lider Gıda Sanayi A.Ş.
Köroğlu Mahallesi Gerede Cad. No:3 Merkez/Bolu

E. DOSYA KONUSU: Lider Gıda Sanayi A.Ş.'nin yıkıcı fiyatlama yaptığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Yapılan başvuruda özetle; Bolu ilinde faaliyet gösteren Lider Gıda A.Ş.(Lider Gıda)'nin maliyetin altında fiyatlama yapmak suretiyle pazardaki rekabeti bozduğuna yönelik iddialara yer verilmiştir.

30 **G. DOSYA EVRELERİ:** Kurum kayıtlarına 16.12.2009 tarih ve 8921 sayılı yazı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 22.12.2009 tarih ve 2009-3-2631/İİ-09-EA sayılı İlk İnceleme Raporu Rekabet Kurulu'nun 30.12.2009 tarih ve 09-61/1502-M sayılı toplantısında görüşülmüş ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun çerçevesinde soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 25.1.2010 tarih ve 2009-3-263/ÖA-10-MBA sayılı Önaraştırma Raporu 28.1.2010 tarih ve REK.0.07.00.00-110/27 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-13 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

40 **H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ:** İlgili Raporda;

- Lider Gıda Sanayi A.Ş.'nin ilgili ürün pazarında hâkim durumda bulunmadığı,
- İlgili ürün pazarında hâkim durumda olmayan ilgili teşebbüsün tek taraflı eylemlerinin 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesi kapsamında değerlendirilmeyeceği,
- Bu nedenle anılan teşebbüs hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı

50 sonuç ve kanaatine ulaşıldığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

60 Ekmek, ülkemizdeki tüketiciler tarafından temel gıda maddesi olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle, ekmeğe olan talebin fiyat esnekliği çok düşüktür. Diğer bir deyişle, ekmeğin tüketiciler gözünde olmazsa olmaz bir üründür. Bu çerçevede çeşitli ekmeğin türlerinin tüketici nazarında birbirini ikame edebilme derecesinin yüksek olması, ekmeğin temel gıda maddesi olması ve diğer gıda maddeleri ile ikame edilememesi gerçeğinden hareketle ilgili ürün pazarı önceki Kurul kararlarına da paralel olarak "ekmek pazarı" olarak kabul edilmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

70 Yıkıcı fiyatlamaya yaptığı iddia edilen Lider Gıda, Bolu il merkezinde faaliyette bulunan bir teşebbüstür. Konuya ilişkin olarak önaraştırma döneminde Bolu Halk Ekmek Fabrikası yetkilisi ile Raportörlerce yapılan görüşmede, Lider Gıda'nın da halk ekmeğin fabrikası gibi ağırlıklı olarak Bolu il merkezinde bulunan büfelere satış yaptığını ve Bolu il merkezine Bolu'nun ilçelerinden ihmal edilebilecek miktarda ekmeğin arzı olduğunu ifade etmiştir. Bu çerçevede ilgili coğrafi pazar "Bolu il merkezi" olarak belirlenmiştir.

I.2.Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

I.2.1. Şikâyete Konu Eylem

80 Dosya konusu şikâyette özetle Lider Gıda'nın ekmeğin piyasasında %50 pazar payına sahip olduğu; pazar gücünü kullanarak rakiplerini piyasa dışına çıkarmak amacıyla maliyet altı fiyatlamaya yaptığı iddia edilmektedir.

90 Hâkim durumdaki teşebbüsler, bazı durumlarda rakiplerinin faaliyetlerini zorlaştırmak, onları pazar dışına itmek veya pazara yeni girişleri engellemek amacıyla maliyet altı fiyatlamaya stratejisi benimseyebilmektedirler. Rekabet hukukunda "yıkıcı fiyat" uygulaması olarak adlandırılan bu stratejinin nihai amacı, fiyatların mevcut veya potansiyel rakiplerin baş edemeyeceği kadar düşük seviyelere çekilmesi suretiyle piyasada tekel konumuna geçmek ve daha sonra fiyatları tekel seviyesine çıkartarak uygulama süresince katlanılan zararların üzerinde kâr elde etmektir.

Hâkim durumdaki bir firmanın maliyetin altında fiyatlamaya politikası yoluyla rakiplerini dışlaması, 4054 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmektedir. Maliyet altı fiyatlamaya 4054 sayılı Kanun kapsamında bir rekabet ihlâli olarak değerlendirilebilmesi için gereken iki unsur, hâkim durumdaki bir teşebbüsün varlığı ve maliyet altı olarak değerlendirilebilecek bir fiyatlamaya politikasıdır. Hâkim durumda bulunmayan firmalar tarafından yapılan maliyet altı satışlar Kanun kapsamında yıkıcı fiyatlamaya olarak değerlendirilmemektedir.

I.2.2. Hâkim Durum Değerlendirmesi

4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde "hâkim durum", "belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü" olarak tanımlanmıştır.

110 Hâkim durum değerlendirmesinde ele alınan en önemli iki unsur, ilgili teşebbüsün pazardaki payı ve ilgili pazara giriş engelleridir. Yüksek pazar payı, bir teşebbüsün hâkim durumda olabileceğine işaret etse de giriş engellerinin düşük olduğu pazarlarda yüksek pazar payına sahip bir teşebbüsün hâkim durumundan bahsetmek güçleşecektir. Pazara giriş ve çıkışların kolay olduğu piyasalarda faaliyet gösteren teşebbüsler, pazar payları yüksek düzeyde olsa bile pazar dışından gelebilecek potansiyel rekabet baskısı nedeniyle bağımsız hareket etme gücüne sahip değildir. Bu nedenle bu aşamada öncelikle Lider Gıda'nın Bolu il merkezi ekmek pazarındaki konumunu netleştirmek gerekecektir.

120 Önaraştırma döneminde Bolu Halk Ekmek Fabrikası yetkilisi ile Raportörlerce yapılan telefon görüşmesinde, anılan fabrikanın günde yaklaşık .....ekmek ürettiği, buna karşın Lider Gıda'nın yaklaşık ..... ekmek ürettiğinin tahmin edildiği ifade edilmiştir. Şikâyetçi ise Lider Gıda'nın pazar payı hakkında kesin bir fikre sahip olmadığını fakat pazarda diğer firmalar tarafından Lider Gıda'nın pazar payının %..... civarında olduğunun tahmin edildiğini belirtmiştir.

130 Lider Gıda dışında Bolu Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı ekmek üretimi gerçekleştiren beşi il merkezinde olmak üzere dokuz teşebbüs bulunmaktadır. İl merkezinde faaliyet gösteren fırınlar ile Raportörlerce yapılan görüşmelerden, Bolu il merkezinde günlük ..... bin ekmek satıldığı, Lider Gıda'nın ... bin civarı ekmek sattığının tahmin edildiği, Lider Gıda'nın, yüksek ölçekli üretim yapması ve ekmek üretiminde kullandığı unu büyük miktarlarda peşin ödemeye alması nedenleriyle maliyet avantajına sahip olduğunun tahmin edildiği anlaşılmıştır.

140 Ayrıca önaraştırma sürecinde Bolu'da ekmek üreten esnafın kaydolduğu Bolu Lokantacılar Odası ile de görüşülmüş ve odaya kayıtlı Bolu il merkezinde 25 kadar ekmek üreticisi esnafın faaliyet gösterdiği bilgisine ulaşılmıştır. Yukarıda da belirtildiği üzere bu firmalara ek olarak Bolu Belediyesi tarafından işletilen Halk Ekmek Fabrikası da ilgili pazarda faaliyet göstermektedir. Bu bilgilerden hareketle Lider Gıda'nın Bolu il merkezi ekmek pazarında yaklaşık 30 firma ile birlikte faaliyet gösterdiği anlaşılmaktadır.

150 Diğer yandan, hâkim durum analizlerinde üzerinde durulması gereken bir diğer önemli nokta ilgili pazardaki giriş engelleridir. Pazara yeni giriş yapmak isteyen teşebbüslerin faaliyete geçebilmek için belediyeden ruhsat almaları gerekmele birlikte, toplum sağlığını korumaya yönelik olarak uygulanan ve belirli kriterleri sağlayan tüm işletmelere verilen bu ruhsatın giriş engelli olarak değerlendirilmeyeceği açıktır. Dolayısıyla, dosya kapsamında incelenen ilgili ürün pazarının yapısından kaynaklanan giriş engeli yoktur. Pazarın yapısı ekonomik olarak ele alındığında da pazarda herhangi bir giriş engelinden söz etmek mümkün değildir. Zira ürünün üretiminde belirgin düzeyde bir ölçek ekonomisi bulunmamaktadır. Ekmek üretimi tüm Türkiye'de irili ufaklı birçok firma tarafından

gerçekleştirilmektedir. Düşük ölçekte üretim yaparak pazara girişin mümkün olması, pazardaki potansiyel rekabet baskısını artıran bir unsurdur.

Öte yandan, ürünün yapısı itibarıyla herhangi bir teşebbüsün kendi ürettiği ekmeğe yönelik bir tüketici bağımlılığı yaratması da mümkün görünmemektedir. Bu nedenle marka bağımlılığının sonucu olarak pazardaki tüketicilerin büyük bir kısmının herhangi bir firmayı öncelikli tercih etmesi gibi bir durum da söz konusu değildir. Bu durum, pazara giriş yapmak isteyen teşebbüslerin lehine bir durum olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla, Bolu il merkezi ekmeğe pazarına girişte önemli bir engelin olmadığı kanaatine varılmıştır.

160

Lider Gıda'nın giriş engellerinin düşük olduğu ve pazarda kendisi ile birlikte aktif otuz yakın teşebbüs bulunan bir pazarda faaliyet gösterdiği ve pazarın bu niteliklerinden ötürü Lider Gıda'nın ilgili ürün pazarında hâkim durumda olamayacağı; hâkim durumda olmayan bir teşebbüsün de, maliyetin altında fiyatla satış yapmasının yıkıcı fiyat olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna ulaşılmıştır.

J. SONUÇ

170 Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

Dosya konusu iddialara ilişkin olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.